

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	2 „ — „		
Na štvrt roka	1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

Reforma administrácie.

Počas pojednávania rozpočtu ministerstva vnútra boli dve otázky, okolo ktorých sa celá dišputa vrtela. Tieto dve otázky sú: národnostná

Všetci veľmi dobre vieme, že všetko napreduje, že všetko sa obnovuje, prispôsobňuje požiadavkám času. Jedine administrácia je už od

Chovanie vtáčkov v zime.

otázka a otázka reformy administrácie. S národnostnou otázkou zaoberali sme sa minule, rozpovediac svoje náhľady o nej. Tento raz chceme pár slov prehovorif o reforme administrácie.

dávnych čias jednaká, ponad jej hlavy uletely doby, bez toho, aby čo jak malú stopu zanechaly po sebe. Okolo nás sa všetko zmenilo, iba administrácia je ešte vždy tá stará, ktorá sa do dnešnej

doby, kde sa všetko rýchlosťou blesku deje, veru nehodí. Zostarnutá administrácia chodí u nás na olovených nohách, sotva súc vstave telo svoje za sebou fahať.

Toto, čo sme tu opísali, nahliadajú aj tí mužovia, ktorí sedia v kresle vlády, a že sa u nás dosiaľ reforma administrácie nepreviedla, to nemieme pripísať ich nedbanlivosti alebo ľahostajnosti, lež jedine tej okolnosti, že pomery dosiaľ nedovolili previesť reformu. Za každým, kedykoľvek chcela vláda previesť reformu, vyskytla sa nejaká prekážka a reforma musela byť odročená. Gróf Július Szapáry, bývalý ministerský predseda roku 1891. zadal bol na reformu administrácie pohľadujúce sa návrhy, ponevác ale proti nim neodvislá strana zaviedla obštrukciu, z reformy nebolo nič. Od tých čias Szapáryho zamenil Wekerle a tohoto barón Bánffy a konečne Bánffyho miesto zaujal Széll. Aj Wekerle aj Bánffy do programu vzali prevedenie reformy administrácie, ale ani jeden z nich od dobrej vôle ďalej nebol vstave zajsť.

Koloman Széll si tiež predseba vzal, že prevedie reformu administrácie. Dal by dobrotivý Pán Boh, aby bol od svojich predchodcov šťastlivejším.

Hlavné námietky proti dneskajšej administrácii vrcholia v tom, že je zamotaná, drahá a že je všetko iné, len nie rýchla. Bez najmenšieho hryzenia svedomia tieto námietky podpíšeme aj my. A to ani inak nemôže byť, lebo už od koľkých rokov len lepíme na ten základ, ktorý sme prevzali z dávnejších čias. Lenže základ tento neni taký, žeby bez poškodenia uniesol tie farchy, ktoré sa naň kladú novými a novými ustanovizňami, ktoré vláda s časom na čas, nútená súc okolnosťami, naň kladie. Základy dneskajšej stoličnej administrácie prevzali sme ešte z tých čias, keď iné mravy, iné náhľady, iné spôsoby života panovaly. Základy dneskajšej stoličnej administrácie vtedy celkom zodpovedaly požiadavkám času, dnes sú už ale celkom prežitú.

Dneskajšia doba, doba obrovsky rýchleho napredovania neztrpí viac, aby za všetko zodpovedná vláda nútená bola prevádzanie zákonov a nariadení sveriť na takých úradníkoch, ktorí od nej nezávisia. Takito od vlády nezávislí úradníci sú stoliční úradníci. Stoličných úradníkov, jako vieme, volí stolica. Že čo je to tá stolica, to tiež vieme,

totižto pár vplyvných rodín, dľa ich vôle deje sa všetko. Stoliční úradníci tedy v prvom rade závisia od ľubovôle týchto rodín, lebo jak si ich na seba rozhnevajú, tak pri najbližších voľbách môžu vypadnúť a zostanú bez chleba.

Ale reformu dneskajšej administrácie nerobí potrebnou len tá okolnosť, že stoliční úradníci bývajú volení, ale reforma a to základná je viac preto potrebná, lebo tie opravy, ktoré sa posledné roky previedly tak, že sa základy administrácie nepohýbaly, spravily administráciu veľmi zamotanou, zdĺhavou a drahou. Volakedy byly obce také telesá, ktoré s veľkým svetom nikdy neprišly do žiadneho potyku. Dnes obce čo také tvoria živú čiastku štátu a štátnej administrácie. V dneskajšej dobe vláda musí hľadať, aby nakoľko možno bezprostredne stála v potyku aj s tými najmenšími korporáciami, ktorých súhrn tvorí štát. Tieto najmenšie korporácie sú obce. Keď tak jeden lebo druhý minister v bársjakom ohľade chce do potyku prísť s niektorou obcou, musí prekonať tak dlhú cestu, že sa sotva dočká jej konca. A v tomto väzí hlavná chyba dneskajšej administrácie. Dnes všetko sa riadi z centruma, z Budapešti, čím bezprostrednejšie, čím rýchlejšie príjde nariadenie vlády na to miesto, kam má prísť, tým rýchlejšia je administrácia. Dnes ministeriálne nariadenie potrebuje prejsť cez celú kopu sprostredkujúcich úradov, kým sa dostane na svoje miesto.

Ďalej robí administráciu drahou a zdĺhavou to, že keď máme nejakú hádnú záležitosť, musíme chodiť od Ponciususa k Pilátovi, až sa domôžeme práva. Kamkoľvek sa obrátíme, všade pišu protokol a ten vandroje s miesta na miesto, a všade pripíšu k nemu ešte pár hárkov, takže keď príjde na najvyššie miesto, aj tá najjednoduchšia záležitosť je tak zamotaná, že si patričný musí skutočne hlavu lámať, kým sa v nej vyzná.

Ministerský predseda Széll dobre pozná tieto fažkosti a chyby dneskajšej administrácie a pred seba si vzal, že prevedie reformu administrácie. Smer, v jakom chce administráciu reformovať neoznačil dopodrobna, čo ale povedal, to dostačí, aby nás všetkých uspokojilo. Povedal totižto, že reformu mieni tak previesť, aby táže bola *dobrá, rýchla a poctivá*. Táto výpoveď postačí a to tým viac, že Széll nikdy nič nesľúbil, čo by nebol vstave previesť a tak tedy keď sľúbil, že uvedie

dobrú, rýchlu a poctivú administráciu, môžeme byť ubezpečení, že slovu svojmu aj dostojí, jak sa mu len nepoložia do cesty nejake neprekona-
telné prekážky.

Slovo k rodákom.

V pamäti nám je ešte, že takto rok ľudári neobyčajnou zaujatostou napomáhali spojenie národnej stany s liberálnou stranou. Spojenie toto bolo žiadúcné, potrebné, lebo veď bolo v rozhodný prospech štátu a národa a preto mnohý, povrchné súdiaci, bol prekvapený záhadným počínaním si ľudárov. Mnohý nevedel, čo si má o takejto nevidanej a neslýchanej bezzistosti ľudárov myslieť, lebo bolo na bielom dni, že zmohutnením liberálnej strany, na ten čas vládnej, postavenia i výhľady opozície len ešte zhoršíť sa môžu, ako sa to medzi časom aj uskutočnilo.

No, kto hľadal u ľudárov nežistnosť, ten sa veľmi mýlil a sám seba klamal a dokázal len to, že nezná povahu i bytnosť obozretných, chtivých a ku všetkému odhodlaných i hoťových ľudárov. Len že sa prerátali. Oni sa nazdali, že národná a liberálna strana sú ako by oheň a voda a spojením tých dvoch že alebo jedna druhú zničí, alebo že sa obidve vzájomne zhryzú. Preto boly tie laskavé námluvy a tá radosť nad sňatkom. Ale minul sa rok a politický manželský párik odhliadnuc od pár všedných nedorozumení a nepatrných výstupov ešte vždy v dobrej shode žije napriek tomu, že pomluvační susedia vytrvale a rozhodne usilujú sa zapríčiniť sváre a rozbroje pomlúvaním, upodozrievaním a osočovaním raz starých, raz zase nových liberálov. Keď tedy predpokladané vzájomné pohltenie a znivočenie sa len akosi vždy ešte daríť nechce: žiaľ pochytil prenáhlivších sa namluvačov, a tí múdri i svedomití páni, ktorí stav manželský za nerozlučiteľný hlásajú, radi by medzi Tisza-istami a Apponyi-stami zapríčiniť — rozsobáš.

Nie vlastná, — ačpráve k tomu viac príčiny majú, — lež cudzia hlava ich bolí. Deň čo deň rokujú v tlači svojej o tom, že prečo je vraj ešte nie Apponyi alebo iný z bývalej národnej strany ministrom? Liberálnu stranu fušerským merníctvom kommasujú na štyri oddiele: na vnútorných privrzcov Széllových, na akýchsi dissidentov pod vedením vraj Szilágyiho stojacich, na Apponyistov a na Tiszovskú klikku, nazdávajúc sa, že netreba len im to chcieť a veľká jednotná liberálna strana skutočne sa na takéto čiastky rozpadne. Nuž námahy tieto sú marné. Mužovia, ktorých ľudári jedného proti druhému usilujú sa popúdiť, sú starí, skúsení politikovia a vyprobo-

vaní vlastenci, ktorí svoje osobné záujmy, ak by také aj mali, čo ale ešte tiež nenie dokázané, istotne podrobíť vedia; chcú a aj podriada celku. Daromná je to tedy práca, ako vôbec všetky bezzákladné a ich neoprávnené námahy. Že to sami nenahliadnu, to len na ich politickú krátkozrakosť ukazuje.

Je to jednoducho politika a spôsob neposedných politikov bez pravdy a úprimnosti, zato ale plná lsti a podvodu, ktorú vychýrený páter Lepsenyi započal a ustálil a prelát Molnár prevádza i oproti presvedčeniu a vôli mnohých ku vrstve svetských patriacich ľudárov, ktorí sa často sami hanbia za kotrmelce svojich vodcov, a ktorí dnes-zajtra za príkladom gr. Eszterházyho, Asbótha a iných aj odlúčia sa od strany politických dobrodruhov.

Vidzme len národnostnú otázku. Pri vzniku strany ľudárov, pohlavári ľudárski formálne búrili národnosti, povzbudzovali ich, aby pripojením sa ku nim vrátili sa do politického boja. Nebolo pri tom podmienky, nie hraníc, jediná požiadavka bola žiadanie revisie cirkevno-politických zákonov a prijatie stosmyselného programu ľudárov. Tak a to sme skúsili pri voľbách pred štyrmi rokmi. A keď ani to nepomohlo a národnostní kandidáti práve preto, že nie ku vlastneckým, ale ku výstredným národnostiarom patrili, poprepadávali: ponáhlal sa vodca ľudárov opät Molnár na sneme verejne odtajiť spojenie sa ľudárov s národnostami. A keď sa nazdal, že mu to aj uverené bolo, oplýval slasťou, ako prvý národný šovinista. Lež prišiel obrat, alebo lepšie povedané, ministerský predseda Koloman Széll vydal svedoctvo tisícročnej pravde uhorskej hovoriac, že kto je opravdovým vlastencom, u toho na jeho materinskú reč zákon nehľadí, ale každého za rovnoprávneho občana a rovnakého člena uhorského národa považuje. I ponáhlal sa Molnár, ktorý každý, bárs aj oprávnený národnostný pohyb verejne zatracoval, so španielskou smelosťou hlásať, že vraj vláda uznala ľudársky program v národnostnej otázke. Že koľko je v tom pravdy, ukážu nám budúce voľby, pri ktorých — vopred môžeme vyrátať, — členovia uhorských národností, tí, ktorí na základe štátnej idej a na základe jednotného politického národa stoja, tí ako doposavád i naďalej pôjdu s liberálnou stranou, a ľudári zas len s výstrednými elementami sa spoja, ak aj tí nimi neopovrhnu.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zmena v predsedníctve ľudovej strany. Jako vieme, snemovým vodcom a predsedom ľudovej strany bol opäť Ján Molnár. Jedna čiastka ľudovej strany ale od prvopočiatku nebola spokojná s predsedníctvom Molnára, z čiastky preto, že ho nedržala za súčasného na toto miesto, lebo Molnár je veľmi zlý rečník a tak sa nehodí za snemového vodcu, a že čo predseda strany bol veľmi kňazský. Z druhej čiastky ale panskí členovia ľudovej strany boli toho náhľadu, žeby auktorita, vážnosť strany bola o mnoho väčšia, keby na čele jej stál nejaký magnát. Medzi tým v sneme vynikol čo výtečný rečník a mnohostranne vzdelaný muž gróf Ján Zichy ml. Odkedy sa gróf Ján Zichy v sneme prvý raz ozval, ľudová strana jeho považovala za svojho vodcu a čakala len na vhodnú príležitosť, aby to aj v skutku previedla. Takúto vhodnú okolnosť poskytla tá príležitosť, že sa gróf Ján Zichy stále usadil v Budapešti a tak že teraz bude môcť vybrať tie povinnosti, ktoré sú spojené s vodcovstvom strany. Následkom tohoto vydržovala ľudová strana 1. marca shromáždenie, na ktorom sa opäť Ján Molnár poďakoval z predsedníctva, prítomní zaďakovanie prijali a za predsedu vyvolili grófa Jána Zichyho; podpredsedom stal sa Štefan Rakovszky. Ľudová strana je tedy už teraz nielen v skutočnosti, ale aj dľa mena „Zichy-ovskou osadou.“

Biskupská konferencia. Katolícki biskupi vydržovali v sobotu, 3. marca poradu v záležitosti katolíckej autonómie. Cieľom konferencie bolo ustáliť, jaké stanovisku zaujmu biskupi v oči tým štátom, ktoré bol prijali katolícky kongress. Po dlhšej porade shromáždení biskupi poverili kardinála Schlaucha veľkvaradínskeho, baróna Horniga vesprímskeho a Smrecsányiho spišského biskupa, aby v mene katolíckeho biskupského sboru vstúpili do potyku s 27-členovým výborom kongressu a predniesli mu, jaké stanovisko zaujali biskupi v otázke autonómie.

Záležitosť Gabriela Ugrona. Politické kruby nemalo rozčulil nasledujúci prípad vyslanca Ugrona. Ugron litroval pre spoločné vojsko údajne 32 tisíc metrických centov ovsu a 9200 metrických centov raže. Toto samo v sebe nenie nič zvláštneho, lebo spoločný minister armády následkom uzavretia delegácii, istú čiastku potrieb povinný je zadovážiť bezprostredne od hospodárov, aby priekupci neobohatli na ujmu hospodárov. Následkom tohoto aj Ugron, ačkoľvek je vyslancom, tým samým právom, jako ktorýkoľvek privátny človek, mohol predať spoločnému ministrovi armády to, čo sa mu urodilo. Chyba je len to, že sa údajne Ugronovi nemalo kde toľko urobiť, koľko on odlitroval pre spoločnú armádu, teda prevzal na seba úlohu jednoduchého priekupca-agenta, to jest poskupoval alebo dal poskupovať od ga-

zdov a potom s prospechom predal vojsku. Toto litrovanie ovsu a raže bolo pretriasané najprv v budapeštianskej kupeckej a priemyselnej komore a odtiaľ prešlo do časopisov a do snemu. Časopis Kossuthovskej strany „Egyetértés“ zvaný ostro napádal Ugrona pre toto litrovanie, z čoho má povstať viac politických súbojov (duelov). V sneme doniesol do reči túto záležitosť vyslanec Rakovszky, len že nie tak, žeby bol chcel dokazovať, že čo sa hovorí o Ugronovi, že to nenie pravda, lež začal vytykať liberálnej strane, že aj tam sedia mnohí, ktorí s vyslanectvom neshodujúce sa miesta zaujímajú a nedovolené gšeftujú.

Ugron bol sa v časopisoch osvedčil, že on nelitroval 32 tisíc metrických centov ovsu, lež len 3 tisíc, toto ale v sneme neohlásil. Ugronovu záležitosť pojednávať bude najbližšie inkompatibilný výbor snemu, to jest ten výbor, ktorý rozhoduje nad tým, že či niektorý vyslanec nezastáva s vyslanectvom neshodujúci sa úrad alebo či nelitruje niečo štátu.

Podotknúť musíme tu, že Ugron bol, ktorý svojho času veľmi ostro, nešetrne napádal liberálnu stranu preto, že jej členovia zastávajú s vyslanectvom neshodujúce sa úrady; zabudol ale, že palica má dva konce, a teraz hľa on musí cítiť a to citlivo, že palica skutočne máva dva konce.

Nápad proti bývalému ministerskému predsedovi barónovi Bánffyemu. Rakúsky časopis „Vaterland“, ktorý je známy čo zatatý nepriateľ Uhorska, hnusne napadol bývalého ministerského predsedu baróna Bánffyho, písal o ňom totižto, že koncom roku 1898-ho chcel previesť voľby a na tieto že sossbieral peniaze nielen tu, lež aj v Rakúsku, ba aj v cudzozemsku. Voľby sa nepreviedly, barón Bánffy napriek tomu ale sossbierané peniaze neoddal svojmu následníkovi Széllovi. Toto surové napadnutie baróna Bánffyho veľmi nemilo dotklo sa liberálnej strany. Barón Bánffy poveril Gabriela Daniela a Edmunda Gajáriho, aby za tento surový nápad ťahali na zodpovednosť menovaný časopis. Menovaní páni vyzvali redaktora „Vaterlandu“, aby túto pomluvu verejne odvolal alebo aby pomenoval toho, kto mu tú zpravu zaslal. Na toto vyzvanie otázny časopis osvedčil sa, že ani zďaleka nechcel napadnúť osobu baróna Bánffyho, pritom všetkom ale aj ďalej tvrdil, že barón Bánffy neoddal na voľby sossbierané peniaze. Na toto opätovné surové napadnutie Daniel a Gajári zaslali „Vaterlandu“ k uverejneniu nasledujúce ospravedlnenie: Barón Bánffy všetko to, nad čím buď jako ministerský predseda, buď jako vodca strany rozhodoval, tak a v tom stave jako nad tým rozhodoval v dobe svojho vzdialenia sa, oddal svojmu následníkovi. Nezanechal ani viac ani menej. Čo sa zvláste spomenutej k cieľom údajne r. 1898-ho previesť sa majúcej voľby sossbieranej kassy týče, ktorá ostatne ani s inou spojené, ani osobite spravovaná nejestvovala, z tej žiadnym spôsobom ani na osobné, ani na politické, ani na žiadne iné ciele u seba alebo u niekoho iného nič nezadržal.“

Toto osvedčenie „Vaterland“ bez všetkej poznámky uverejnili. S týmto ale vec nenie zakončená. Poverenici Baróna Bánffyho teraz na tom nástoja, aby vypátrali, kto zaslal „Vaterlandu“ otáznu zprávu, aby ho mohol barón Bánffy na zodpovednosť tahať. Posiaľ sa im nepodarilo vypátrať hľadanú osobu.

Nový vojanský magazín v Budapešti. Spoločný minister armády nariadil, aby v Budapešti postavený bol nový vojanský magazín; na stavbu budovy preliminované je 2 milióny korún. K prácam prišlo sa hneď.

Vládne nariadenie v otázke vyvandrovania a privandrovania. V otázke vyvandrovania minister vnútra upravil k právomocnostam rózne nariadenie. Minister vnútra vyzval tie stolice, odkiaľ obyvatelia vo väčšom počte sa vysťahujú, aby upravili úrady v tom smysle, aby s tými, ktorí sa mieňa vysťahovať, dľa možnosti osobne sa dali do potyku a tak vypátrali príčiny vysťahovania sa a predniesli im nebezpečenstvá spojené s vyvandrovaním; nech sa ich usilujú odhovoriť od ich predsevzatia; proti agentom, ktorí svádzajú k vysťahovaniu, majú čo najprísnejšie zakročiť. Minister vnútra vyzval ďalej vrchnosti, že jestli sa dokáže, že pohyb vyvandrovania zapríčinily nejaké miestne, spoločenské alebo hospodárske pomery, k odstráneniu týchže majú porobiť potrebné poriadky alebo zaslať predostrenie k ministerstvu, aby sa postaralo o odstránenie týchže. Vyzval ďalej vrchnosti, aby mu čím skôr podaly zprávu o tom, čo vykonaly, poťažne, aby soznam tých, ktorí zotrvali v predsavzatí, že vyvandrujú do Ameriky, jestliže sa len nevyskytly nejaké zákonné prekážky, čím skôr predostrely ministerstvu vnútra, žeby im mohli byť passy vystavené. Častejšie stalo sa totižto, že jednotliví chudobní ľudia, keď doma už všetko spredali a chystajú sa do Ameriky, prídu do Budapešti, tu čakajú 2—3 týždne na passy, kým príde predostretie viceispána, a behom tohoto času strovia cestovné trovy a potom idú svetom. Jestli že nejaká zákonná prekážka nestojí v ceste, vrchnosti nesmú prekaziť vyvandrovanie; v tomto poslednom páde práve zánjem stránok vyžaduje, aby čím skôr dostali passy.

V otázke prekazenja *privandrovania* vydal minister vnútra úpravy zvlášte z ohľadu na kraje Rusími obydlené. Tieto úpravy potahujú sa v prvom rade na XXII. zákon z roku 1886-ho potahujúci sa na sriadenie obcí. Častejšie sa totižto udalo, že na obecniu príslušnosť potahujúce sa nariadenia otázneho zákona obecné vrchnosti až veľmi zanedbávaly, tak že len v málo obciach vedú riadne výkazy o príslušných do obce, o tých, ktorí sa chcú osadiť, sa vôbec nestarsajú. V tých obciach, kde sú pomery veľmi zlé, evidenciu osadiť sa chcujúcich sveria na štátne medzítka, prípadne na žandárov.

Z Afriky. Búri odtiahli od mesta Ladysmithu, ktoré tak dlhý čas obliehali, bez toho aby sa im bolo podarilo zaujať ho. Teraz sa chystajú jak Angličania, tak aj Búri k rozhodnej bitke a sosústredňujú svoje sily. Z An-

glicka posielajú ešte vždy posilu do Afriky, tak že proti hŕstke Búrov majú Angličania už blízko 200 tisíc vojska v Afrike.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 1. marca. Dnes bol vybavený rozpočet ministerstva vnútra a snem prešiel na pojednávanie rozpočtu ministertva obchodu. Z výdavkov ministertva vnútra pojednávané boly trovy na policiu. Karol Kálmán predniesol tú námietku proti hlavnomestskej polícii, že nedozerá dostatočne na mravnosť. *Visontai* prizvukoval potrebu rozmnozenia polície a žiadal, aby polícia v celej krajine bola zoštátnená; žiadal taktiež lepšie zabezpečenie osobnej slobody. *Pichler* vytýkal polícii, že ľahkomyselne zaobchodí s tými, ktorí sú postrkom (šupom) hnatí.

Ministerský predseda *Széll* uznáva, že hlavnomestská polícia je veľmi obťažaná, tak že jej rozmnozenie je veľmi potrebné; aj to uznáva za potrebné, aby polícia v celej krajine bola zoštátnená. Čo sa týka zaobchádzania s postrkom (šupom) hnatých, záležitosť táto bude najbližšie sriadená.

Pri trovách na hasičskú jednotu *Franc Óváry* ozval sa za to, aby bola zákonom vyrieknutá všeobecná hasičská povinnosť. Ministerský predseda sľúbil, že sa bude s touto myšlienkou zaoberať. Keď ešte Karol Kálmán žiadal, aby summa obetovaná na dobročinné ciele bola pozdvihnutá, bolo pojednávanie rozpočtu ministerstva vnútra dokončené a prešlo sa na pojednávanie rozpočtu *ministerstva obchodu*. Bertold *Weisz* bránil kupeckú politiku vlády a dokazoval, že iba dobrá obchodnícka politika vstave je poskytnúť výdatnú pomoc poľnému hospodárstvu. Dľa rečníka poľné hospodárstvo iba tam prekvitá, kde je kupectvo vyvinuté.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 2. marca. K rozpočtu ministerstva obchodu prehovoril dnes prvý *Franc Kossuth*, ktorý síce uznáva schopnosti, dobrú vôľu a prácečtivosť ministra, dľa rečníka ale vzdor tomu Uhorsko priemyselne nepozdvihne sa, lebo rozkvet Uhorska na priemyselnom poli dá sa myslieť iba za samostatného colného územia.

Teraz povedal obštrnú reč minister obchodu *Hegedüs* ktorý predniesol, čo vykonal a podujal dosiaľ a čo mieni spraviť budúce v prospech pozdvihnutia priemyslu. Predovšetkým pripomenul, že v rozpočte nepostavil do výhľadu skvelé plány, lebo prevedenie týchže nedovoľuje finančný stav krajiny. Nakofko avšak dovoľujú financie krajiny, podujíma všetko, čo vyžaduje rozkvet krajiny. Tak medzi iným hotovia sa plány prieplovov medzi Dunajom a Tison a obchodného dunajského prístavu v Budapešti, ktorý káže nám postaviť prekopanie Železnej brány. Potom oboznamoval snem s tými poriadkami, ktoré učinil v zánjme pozdvihnutia uhorského obchodu v zahraničí a v zánjme pozdvihnutia priemyslu. Že sa uhorský

priemysel i v spoločnom colnom území môže vyvíňovať, zato svedčí i to, že lanského roku, ktorý bol priemyslu neprajný, v Uhorsku povstalo štyriadvadsať nových fabrik s kapitálom 29 millionov korún. Len v obore tkáčskom povstalo osem nových dielní. Potom oduševňujúcimi slovami prehovoril o akcii, aby sa dávala prednosť uhorským priemyselným článkom a prizvukoval zdokonalenie fabriekého priemyslu, aby Uhorsko bolo schopné konkurencie, lebo veď ešte vždy 400 millionov vandroje z Uhorska za cudzie priemyselné články. Zátým predniesol, čo spravil v záujme napomoženia malého priemyslu. Snaží sa umožniť malým priemyselníkom odborné vzdelanie, aby mohli dodávať vkusnú prácu a aby spojení v družstvách mohli lacnejšie zakupovať suroviny a poskytnutím strojov aby mohli lacno pracovať. Dosavád docielil, že sa tridsať takýchto družstiev už založilo. Postaral sa, aby družstvá dostali lacný úver a prechováva nádej, že keď sa s myšlienkou zakladania družstiev i širšie kruhy malých priemyselníkov obznámia, v tomto smere očakávať možno pekné výsledky. Obširne hovoril o štátnych železničiach a prizvukoval, že na *prostredných* zónach premávku osobnú treba urobiť *lacnejšou*, lebo tam sa premávka ešte nepozdvihla. Zátým oznámil viac návrhov, ktoré sa hotujú v jeho ministerstve, ako sú návrhy proti nečestnej konkurencii, o reforme priemyselného zákona atď. Proš, aby snem prijal rozpočet jeho ministerstva.

Potom ešte Koloman *Ferlitska* prehovoril vrele o podporovaní domáceho priemyslu a Rudolf *Páder* žiadal, aby aj železničiari a poštári mali nedeľný odpočinok.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 3. marca. Pred denným poriadkom, totižto pred pojednávaním rozpočtu ministerstva obchodu, vyslanec *Rakovszky* zmienil sa o Ugronovej záležitosti. Záležitosť túto bližšie podávame v politických zprávach, preto sa tu o nej nezmieňujeme. O rozpočte ministerstva obchodu hovoril Ivan *Ivanovics*, ktorý upozorňoval vládu na položenie hospodárov a malých priemyselníkov. Jestli chceme poľné hospodárstvo pozdvihnúť, treba ho priviesť do súhlasu s priemyslom a obchodom, lebo jak priemysel na poľné hospodárstvo, tak i poľné hospodárstvo odkázané je na priemysel. Rozpočet prijíma.

Franc Major prizvukuje potrebu odbornej výučby u priemyselníkov a žiada, aby sa v učňovských školách počínalo vyučovanie včasšie, nie pozde večer, keď je už učení ustatý. Odporúča vláde do pozornosti sregulovania riek a kanálov.

Pavel Kovács žiada tiež sriadenie vodných ciest, čím sa nemalo príspeje priemyslu. Rieku Tisu učiniť splavnou je veľkým národohospodárskym záujmom. Hlavnú príčinu upadovania malého priemyslu vidí rečník v tom, že malý priemyselník nemá lacnej pracovnej sily. Žiada výdatné

podporovanie života schopného malého priemyslu. Rozpočet prijíma.

Béla Komjáthy v mnohých ohľadoch súhlasí s *Kovácsom*. Potom obširnejšie hovoril o tak zvaných karteloch, čili záväzkoch, ktorými sa jednotliví kupci zavazujú, že ten lebo onen článok budú dávať len po ustálenej cene, nie ale lacnejšie.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 5. marca. Pokračovalo sa v pojednávaní rozpočtu ministerstva vnútra. *Juraj Lázár* prosil vládu, aby sa postarala o dobré cesty na Dolniakoch. *Ladislav Rátkay* odporúča vláde, aby riešila oprávnené požiadavky robotníkov, čím rieši sociálnu otázku. Živými farbami líčil tie klamy a podvody, ktorých sa dopúšťajú nesvedomití agenti oproti Indu, ktorému natfskajú svoj tovar na splátky. Gróf *Béla Serényi* zastával kupeckú politiku vlády a kartely. Dľa rečníka poľné hospodárstvo môže sa len tak vyvíňovať keď budeme mať vyvinutý fabrieký priemysel. *Gabriel Ugron* súril hlavne, aby vláda usilovala sa naším priemyselným článkom na Balkáne zadovážiť tržisťe. Aby sa priemysel u nás vzmožil, musíme všetci prednosť dávať domácim výrobkom pred cudzími.

Hovoril ešte *Konkoly Thege*, ktorý tiež odporúča, aby sme len domáce výrobky kupovali.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 6. marca. Ešte ani dnes nebolo dokončené pojednávanie rozpočtu ministerstva obchodu. *Gedeon Rohonczy* vyhovril väčšiu polovicu z dnešného zasadnutia. Poukázal nato, jako bolo naše hrozno vytisnuté v Berlíne talianskym hroznom. Keď v blízkosti Budapešti bývajúcim Švábom fylloksera zničila vinice, títo dali si z Talianska doniesť hrozno a to lífrovali na miesto uhorského do Berlína, kam teraz zasielajú Taliani hrozno vo veľkom množstve. Zazlieva vláde, že dovoľuje, aby k nám bolo privázané talianske víno, keď naši hospodári veľké summy vynakladajú na obnovenie viníc. — Je presvedčený o tom, že u nás priemysel nezkvitne, lebo sme obsypaní lacnými cudzozemskými výrobkami; škoda tedy na to troviť. Vláda by lepšie spravila, keby zachránila od úpadku strednú triedu. Zátým hovoril proti kartelom a burse.

Július Várossy prosil vládu, aby napomohla v Sedmohradsku bývajúcich Sikľov.

Gróf *Eugen Zichy* reč svoju začal tým, že vyslovil poľutovanie nad tým, že terajší minister obchodu *Hegedüs* neni už od dávnejších čias ministrom. Rečník dokazuje, že by sme sa mali na Východ tisnúť s našimi priemyselnými článkami, lebo keď cestoval po Východe, nikde sa nestretнул s uhorským agentom. Malý priemysel neklesá len u nás, lež upadáva na celom svete. Uhorský priemysel len tak zkvitne, keď Uhorsko bude samostatným colným územím.

S tým bolo zasadnutie zakľúčené.

Bol čas...

Bol čas, — nie dávno, — kde sa hrdinami

Prostí mužovia, ba aj deti stali:

Keď sa ochotne, sta rékovia sami,

S opovržením životov v boj hnali.

Sotva začali žiť, už vďačne mreli:

Bo *vlastenectva* city v nich horely.

Bol čas, — a dávno, — kde pekelné muky

Tisícim znášať denným chlebom bolo:

Keď húfov mrúcich hrúzyplné zvuky

Rozliehaly sa strašlive okolo.

No duch vífazi, keď telo zomiera:

Mučedníkov živá viedla *viera*.

A dnes? — A teraz? -- Zanikly vidiny;

Za rozkošami zháňajú sa ľudia:

Túžob na kopy, — no mohutné činy

K nasledovaniu nikoho nebudia.

Ťažko minulosť s prítomnosťou meriť:

Keď *lahšie* bolo prv mreť, že *dnes* veriť.

Rozhovor kmotra Ďureca s Kocperom.

Ďurec: Tu som zas milý kmotre, aby som sa dľa daného sľubu oboznámil, že teda vlastne čo sa možno naučiť v tej škole odrastlých, ktorú zimným hospodárskym náukobehom menujú?

Kocper: I ja som vás vďačne očakával, kmotre môj sladký. Lebo veru hodno je o tom pobesedovať. Pred tým som ani ja sám nebol odchodnejší od druhých; myslel som, roľníkom ma stvoril Pán Boh, teda zamestnanie toto som po mojom otcovi zdedil. Od tohoto nemusím ďalej hľadať! Ale veru, neni tomu tak! Len teraz znám, že roľnícky ľud v inej vlasti je už o veľa napred, jako my. A na mnohých miestach zem neni ani tak požehnaná, počasie a iné povetrné okolnosti tak prajné, jako u nás. A práve pre toto sa ustávali, shromažďovali skúsenosti, že dobre poznajúc prirodzenosť, život rastliny a pôdu, v ktorej tieže žijú, vyvíňujú sa, vyskúmali tajnosť toho: jakým spôsobom možno prave, rozumne hospodáriť. Práve preto učiteľ náukobehu tak ráám predniesol, že teda jak dôležité je čisté zrno, pravé oranie, siatie, obrábanie kosivých a iných bilín, hnojenie, zväžanie, udržiavanie, zcenenie, opatrovanie pasienku, že by ste veru kmotre ustrnule bol načúval: koľko hlúpostí sme poteraz spáchali! Na koľko sme my sami boli príčinou tomu, že sa nám tak nepodarilo, jako sme si to priali. — Opravdu div Boží, že táto požehnaná zem aj toľko priniesla, koľko priniesla! Takrečeno bola by musela motyka vystreliť, aby namáhanie naše malo nejaký prospech!

Ďurec: Ejha, kmotre, teda naši otcovia v takej tme blúdili?

Kocper: I na to vám poviem kadenciu, kmotre. Našich rodičov nebantujte, oni dosiahli tú medzu v hospodárstve, ktorú bolo možno dosiahnuť. Ale človek je pútnikom na tejto zemi, vždy ide ďalej, viac skúsi.

Ďurec: Jako to mám rozumieť, kmotre?

Kocper: Hneď to porozumiete. Viete-li, že jakým spôsobom začali ľudia zem orať?

Ďurec: Veru o tom som nepremýšľal.

Kocper: Teda vidíte, do konca takého hákovitého dreva zaviazali na kríž jedon kól, ten chytli dvaja ľudia, títo ho pohybovali, nazadku ho ale jedon držal. A tak koncom toho hákovitého dreva poškrabali zem, potom siali do nej. Tak nám to vysvetlil pán professor.

Ďurec: No, s týmto veru ďaleko nezašli.

Kocper: Veruze nie! Terajšie množstvo zeme našej milej vlasti boli by naozaj macošsky zanechali! Nuž ale úroda?

Ďurec: Veru, myslím.

Kocper: No vidíte kmotre. Keď by teraz podnes deti, vnukovia, pravnukovia tých našich predkov neboli rozmýšľali a ustavične to neboli preháňali, že teda naši otcovia poškrabali zem, potom jakousi haluzou zabránili... teda aj pre nás je to tak dobre! Čo by bolo z nás ľudí teraz?

Ďurec: Už by boli dávno hladom zahynuli kmotre, veru hladom.

Kocper: No vidíte kmotre! Ale nastávajúce pokolenia už ďalej prišli. Vynašly hákovité pluhy, potom nasledujúce pokolenie zase išlo, napredovalo o jeden krok. Tak sme došli ku železným, a teraz ku parným pluhom. Tak teda, jako napreduje vo svete všetko... ale všetko, napredovať musí aj hospodárstvo.

Ďurec: Tak je, kmotre.

Kocper: To verím, ale poviem vám kmotre jedno, z toho bude dve.

Ďurec: Dám pozor kmotre.

Kocper: Vy by ste kmotre išli do daktorej obce, kde ste ešte nikdy neboli, a ani cesty neznáte. Pýtam sa vás, kedy by ste ta ľahšie došli? Ci vtedy, keď by ste po všelijakých chodníkoch sem-tam blúdili, alebo vtedy, keď by vás dakto po viacdnovom daromnom túlaní sa ulapil za ruku a takto riekol: «Hej, pokrevný! Pozri, táto rovná cesta fa privedie k cieľu!»

Ďurec: Pravda, že v tom poslednom páde.

Kocper: No teda, možno, že po dlhom, dlhom, trápnom, škodlivom skúmaní, sklamaní sa bol by došiel aj roľník na cestu pravého rozmýšľania. Ale veľa by bol ztratil na tejto ceste! Preto prichodia ku nám, ktorí už pravú cestu rozmýšľania prešli, aby nám ju ukázali. Pokrevný! Nespiechaš dobrou cestou. Tak nikdy nedosiahneš cieľa. Pozri, toto je pravá cesta! Po tejto kráčaj a uvidíš, že ideš dobre.

Ďurec: Ej, kmotre môj, to je už srozumiteľná vec.

Kocper: Teda ani na zimných hospodárskych náukobehoch nechcú iné, jako ukázať hospodárovi: Ktorá je najistejšia cesta k pravému a zdravému hospodárstvu.

Ďurec: Chvalitebná vec.

Kocper: To je jedno. Potom bude nasledovať ostatné!

Kladivo

DOPISY.

Orava, koncom februára.

Blahorodý Pán Redaktor!

Môj priateľ s Medveďzia sa žaluje v čísle 7. tohoto časopisu, že jakým poriadkom sa previedla voľba obecného úradu v jeho obci následkom všemohúcnosti predsedu voľby. No ja ho poteším s tým uistením, že podobne sa jednalo vo viac obciach zámočského okresu; a ponevác kňazi celého tohoto okresu sú zatiaľ ľudári, — teda všetkému čo je liberálne sú smrteľnými nepriateľmi — do politických záležitostí sa všade miešajú a bezočive chcú byť náčelníkmi jakýchkoľvek manévrov — teda i pri voľbách obecných. — Stalo sa, že pri posledných obecných voľbách

z láskavej priazne predsedu voľby, boli zväčša ľudári za rychtárov zvolení, ba aj iní úradskí v obci; a kde bol zvolený liberál, takých už pomaly z úradov vyzdvihujú, na pr. v Lehôtke.

No úfali sme sa, že systém ministerského predsedu Kolomana Szélla v okrese zámočkom tiež do života vstúpi; no už rok uplynul a my miesto systému dočkali sme sa ľudárskej korrupcie a všemohúcnosti kňazskej. Ale sa ľudári nekojte nádejami; my sme nášmu presvedčeniu vždy vernými zostali, lebo čisto liberálny cit nám nedovoľuje náličnicou sa pošpať. Teraz ale budeme pozornejšími, a zas príde čas, že sa zas vo vašich náličníkoch sklamate.

V stredu, t. j. 21. februára na železničnej dráhe sa zas stala prekážka; utrhlo sa kus brehu a zasypalo dráhu. Prekážka len 24. febr. bola úplne odstránená.

Sňahu nemáme už skoro nič, ale sa obávame, že vtedy, keď by sme mali najusilovnejšie jarovať, budeme mať fujaky; lebo po takej zime to u nás tak býva.

S ďalším vyšetrovaním tej námestovskej samovraždy poverený je novovymenovaný vyšetrojúci sudca pri súdnej stoli v Ružomberku: Karol Gallasz, rodom z Námestova, ale prísny sudca kde treba, a tiež i láskavý kde zas treba.

Prosiac úctive za uverejnenie týchto riadkov.

Značím sa s úctou

Knihár.

Horné Rikince (hontianska stol.)

Mnohovážny Pán Redaktor!

Úctive prosím o uverejnenie nasledujúcich pár riadkov. Aj v našej malej, zo 67 čísel pozostávajúcej obci previedla sa voľba predstavených začiatkom januára. Boli sme veľmi zvedaví na to, že kto prevezme dedičstvo dosavadného rychtára Jána Valentínho. My sme boli s našim dosavadným rychtárom spokojní, taktiež aj s celým úradom. Pri voľbe sme ale obdržali celkom nový úrad. Buď Pánu Bohu chvála, môžeme sa ale úfať, že s novo vyvolenými úradskými budeme práve tak spokojní, jako sme boli aj s predošlými. V osobe Jána Pavloviča vyvolený rychtár bude — o tom sme presvedčení — spravodlivo úradovať. Hlavne tomu sa tešíme, že náš pán notár je v každom ohľade svedomitý a akurátny človek, ačpráve je už v rokoch, predsa neunavne plní povinnosti svojho úradu, práve preto prosíme Všemohúceho, aby mu ešte dlhé roky poprial stáleho zdravia a sily, žeby nám k dobru mohol čím dlhšie viesť svoj ťažký, zodpovednosti plný úrad.

Chcem povedať niečo aj o našej v poriadku držanej obci. Tak dobrý ľud, jako v našej obci, málo kde najst. Naš chotár nenie veru k závideniu. Polia máme ďaleko a prístup k nim je veľmi ťažký, lebo ležia všetko po vrchoch. Naši obyvatelia sú ale usilovní a šporovní ľudia a tak sa dobre opatrujú. Že nakoľko sú striezvi, toho radostným úkazom je aj nasledujúci pád. Ja ako krémár dal som doniesť k posledným fašiankom malý súdok

piva, ale veru aj ten som musel nazad poslať, lebo ľud sa tu celkom odvikol od pijatiky. Tu v obci nielo žida už od 13 rokov, ale by tu ani nevyžil. Nech dobrotivý Pán Boh aj ďalej opatruje tento dobrý striezlivý ľud.

Nového nemám čo písať z nášho okolia, len že sa pred fašiankami stala u nás krádež. Volakto si urobil dobrý fašianoľ, vlámal sa do pivnice gazdu F. P. a ukradol mu 8 litrov dobrej chabzdovice a pár litrov slivovice.

Pavel Huguca.

Od Trenčína. dňa 3. marca 1900.

Veľactený Pán Redaktor!

Srdečne mi je ľúto, že z nášho krásneho okolia iba dvaja-traja dopisovatelia podávajú zprávy. To nenie v poriadku a preto vyzývam vás ctení čitatelia, chyťte sa pera a sdelujte svoje skúsenosti, aby sa z toho aj druhí mohli poučiť. Veď je to aj povinnosťou čitateľa. Tí dvaja-traja dopisovatelia nemôžu všetko sdeliť, už len aj preto nie, lebo sa dopodrobna nemôžu o všetkom dozvedieť.

Ja by som teraz mile rád obširne opísal požiar, ktorý sa udal dňa 26. februára v Hornej Súči. Jako sa z hodnoverných prameňov dozvedám, zhorelo tam vyše 80 domov, mimo pobočných stavísk. Zhorelo i rim. kat. kostol, zvony sa rozlialy. Tiež padlo i mnoho kusov dobytku za obeť požiaru. Požiar bol tým strašnejší, pokiaľ požadoval i ľudské obeť. Koľko ľudských životov padlo, to s istotou povedať nemôžem; hovorí sa, že zhorelo 2 detí, 1 mužský a 1 žena. Bolo i viac ľudí raneno, ktorí boli z čiastky od ohňa a z čiastky od splasenej liehvy ranení. Požiar podložila iste zlomyselná ruka.

Podivuhodný prípad udal sa v Bošáci, ktorý som z prvoti ani ja nechcel veriť, nuž ale keď mi to očití svedkovia rozprávali, prinútený som bol to uveriť. Je tam totiž jedno dievča, ktoré má jakéhosi prorockého ducha, pomocou ktorého vie vyložiť šťastie a iné pred inými ľuďmi skryté veci. Okolité ľud hŕne sa hrnul obdivovať toho nového proroka. Podivné dievča je teraz 13ročné, pokiaľ je ale choré, nachodí sa teraz v trenčianskej nemocnici.

Pán Boh s nami!

Podtustohorský.

Ťarchová, dňa 25-ho februára.

Ctený Pán Redaktor!

Dnes v tunajšom panskom hostinci vydržovala sa na dobročinný cieľ tanečná zábava, ktorej čistý výnos sa mal obrátiť na podporu nezbúdlučanských pohorelcov.

Majúc tento dobročinný cieľ pred očami a s naším skromným vstupným chcú výnos zväčšiť, prišli sme zo susednej stolice Oravy na zábavu túto v tej nádeji, že mimo označenej dobročinnosti zavfšime veselo ostatné fašiangy.

Riaditeľ, pomocný notár Neuman, usiloval sa všemožne žiadostiam všetkých hostov vyhovieť; — no jako

jeho snahy, tak naše nádeje na veselú zábavu byly zma-
rené, lebo sme museli prísť k dvojmu presvedčeniu, asice :
že spoločnosť sjdená celkom sa obmedzila, v ktorom
obmedzení primálo vlúdnosti a zdvorilosti prejavovala
oproti cudzím hostom. Po druhé: keď mi Oravci nenalie-
hame, za celý čas sotva by sme boli počuli miloznejúci
veselý zaujímavý a prastaro-uhorský čárdáš. Jedne po
štvyrylke, — lebo tu sa už vyhnúť tomu nedalo, —
odznal krátky kúštik čárdáša.

Pri takýchto zábavách celá spoločnosť tvorieva klub
patriarchálny; hudba ale — nech je to v ktoromkoľvek
kúte drahej vlasti našej — počína a dokončuje sa s
vlasteneckým uhorsko-národným čárdášom.

Pri všetkých poznámkach ale, ďakujeme za pozor-
nosť nám preukázanú riaditeľstvu a tým, ktorí si to u
nás zaslúžili.

Keď po tanečnej zábave 26. febr. večer jedon hosť
z Dolného Kubína do domu sa vracal, vo vrehu Rovná-
hora menovanom, napadli ho z jarmoku zázrivského idúci
Ťarchovci a ozbíjali ho; dotyčne, keď videl, že neustu-
pujú, oddal im dobrovoľne toľku s peniazmi, vačkové
hodinky, prstene atď. lebo išli proti nemu s nožami a
vyhrážali sa mu smrťou Vidno, že Jánošíkovská zboj-
nícka krv ešte koluje v týchto ľuďoch.

S úctou v mene Oravcov

Kendos.

BESEDNICA.

Hnev.

— Obrázok z domáceho života. —

Napísal: *Hámor.*

U Zvarov ide všetko naopak.

Gazda Ján Zvara už od svitu hreší svojho paholka
Ondreja a gazdiná pani Zvarová ustavične karhá slúžku
Hanu. Jako čoby bol čert prečaroval i paholka i slúžku.

Ondrej rano nenarúbal drobného dreva do kuchyne
a Hana nedala mu fruštiku. Keď ju gazdiná preto kar-
hala, Hana vyhovorila sa, že si Ondrej pre raňajky ne-
prišiel, a keď zas Zvara hrešil Ondreja, prečo Hane nena-
štiepal dreva, Ondrej vyhovoril sa, že pre čistenie koní ešte
nestihnul. Zrejme bolo, že paholok a slúžka sú nadurdení
jedon proti druhému, ale ani Hana ani Ondrej ani za svet
by neboli povedali prečo.

— Ondrej, čo si urobil tej Hane, že na teba tak
zazerá? — pýtal sa ho Zvara, keď videl že celá robota
sluhov ide naopak a že jeden druhému všetko napriek
konajú.

Ondriš pozdvihol hlavu, utrel si rukávom nos,
poškrabal sa za uhom a potom ľahave riekol:

— Á, veru, mladý pán, tam ju kati vedľa, čo sa
jej porobilo!

Gazdiná vzala na otázku Hanu, keď zapraženu
polievku pre Ondriša presolila tak, že Ondriš vzal si len

krajec chleba a vyšiel z kuchyne nechajúc lyžicu v polievke.

— Jaj, mladá pani, aby ho parom vzal, ja, ja som mu neurobila ničoho! — bránila sa slúžka. — Ale on, naničhodník, on mi robí všetko napriek. Ja s ním slúžiť nebudem. Na Ďura odidem. Nech si hľadajú druhú slúžku. Nie ja, ej veru nie. Nebudem tu obchodiť takého povaľača! — a slzy sa jej tísly do očí.

— Nuž vedže mi len povedz, čo ti urobil! — dolehala gazdiná.

Ale Hana neodpovedala, čo ju bolí. Žiaľ zmocnil sa jej srdca a slová zastavovali sa jej v hrdle. Chytila sa do práce, drhla, umývala hrnce, ale šikovnej slúžke nešla dnes práca od ruky. Tu sa jej puknul hrniec, tu rozbil tanierik, tu kypelo niečo na sporáku, lebo jej myseľ nebola pri práci, lež ustavične tanul jej na myslí ten večerajší večer.

Hej, ten nešťastný večerajší večer. Večer, v poslednú fašiankovú nedeľu mali sluhovia muziku v kréme „na Kaluži“. Pravda Ondrej bol tam i s Hanou. Veď sa oni už od dávnejšieho času ľúbili a Hana o Štefane len preto sjednala sa do Zvarov, aby bola bližšie ku svojmu Ondrejovi. Keď potom na Všetechsvätých vstúpila do služby, Ondrej bol celý šťastný a Hana tiež, lebo mala Ondreja vždy pod svojím dozorom. Neraz hovorili si, jakí budú šťastní, jakí blažení, keď si vyslúžia ešte tento rok. Lebo krem svojich pracovitých rúk nemali ničoho a zo služného bolo im treba zariadiť si svoju skromnú domácnosť. Hana si už pomaly aj zakupovala tu raz kus plátna na periny a bielizeň, tu maličkú drobnosť do domácnosti. Vyrátala si, čo všetko bude si môcť kúpiť zo služného a keď to rozpovedala svojmu Ondrejovi, on súhlasiac pokýval hlavou a tiež jej rozpovedal, čo všetko bude môcť zo svojho služného zaopatriť. Na to zas Hana pokývala hlavou, na čo Ondrej na dôkaz ich budúceho obapolného šťastia a blaha tak uštipol Hanu po líci, že jej to miesto krvou podbehlo.

A teraz tá nešťastná fašianková muzika čo nenarobila medzi nimi.

Tá Zuza Mašiakovie, tá, čo to vždy pozerala za Ondrejom, tá to všetko narobila. Hana len preto šla slúžiť do Zvarov, aby mala svojho Ondreja na pozore, lebo dľa jej zdania, Ondrej bol v láske naproti nej klátivý. No a svet je mrcha, ľahko by jej mohli Ondreja odhovoriť. Zuza vždy pozerala za Ondrejom a pánboh vie ako to bolo, vždy vedela milšie hovoriť s ním než Hana, ač sa jej snáď Ondrej natoľko neľúbil ako Hane. Zuza už dozrela a cheela sa dostať čím skôr pod čepiec. Preto teraz už ona začala pozeráť za mládencí a nie oni za ňou a myslela, že skôr-neskôr Ondrej preda len ju si bude voliť i keď mu Hana akokoľvek sedela na krku.

Zuza vedela o mnoho šikovnejšie zachodiť s mládencom než Hana. Vedela sa vyfintiť, mile usmievať, nadpriadať rozhovor a keď ju tanečník pojal do tancu, točila sa ako vreteno ustavične svodne hľadiac do očí mládenčovi. Hanka však bola jednoduchá, čistá, tichá,

nikdy netisla sa do popredia, neusmievala sa svodne, ač vše i sama na seba sa hnevala, že nevie byť živšou.

I na muzike vo fašiankovú nedeľu tak bolo. V rade dievok, ktoré si staly v ľavo od muzikantov, dopredku tiskla sa Zuza a svodným očima pohliadala raz na podperených šuhajov, raz na svoje pestré šaty s času na čas podvihujúc si oplecká. Hanka stála v druhom rade, pri stene, pokojne, tu i tu pretiahnuc si rukou po bielej zásterke. Len kedy-vtedy pohliadla na Ondreja, ktorý v podperenom klobúku s „dlhou“ cigarou v ruke stál v kruhu mládencov a dozvedal sa, či a koľko treba doplatiť hudcom.

Hudeci spustili a páry daly sa do tancu. Ondrej zvrátil svoju Hanku o milých päť, a keď vše dupnul nohou, pod klincami jeho číziem ostávaly nesmazateľné znaky na zablatenej dlážke tanečnej sály. Tanec nasledoval za tancom, mladá chasa sa rozveselila a Hanka bola spokojná so svojím Ondrejom, veď si pot sotva stačila utierať bielym „vyšlingovaným“ ručníkom, tak ju Ondrej vyzvrátil. Nemohla mať teda na Ondreja ani len najmenejšej ponosy.

Po „raštunde“ však keď prišiel obvyklý jeden raz na dievky voliť si tanečníkov, k ustatému Ondrišovi, ktorý bol práve popustil Hanku, priskočila tá necudná Zuza a už sa s ním krútila ako bosorka. Ondrej jej potom tanec vrátil a rozveselená Zuza tak šikovne obchádzala trochu už podguráženého Ondreja, že veru pozabudol na Hanku. Hanku to rozhnevalo, jej oči hnevom bliskaly, ale ani slovom nenapomenula Ondreja, že je ona tu prvá a nie Zuza. Čoby na to povedaly ostatné jej kamarátky, že si sama, slovom napomína svojho milenca. Ale všetku túto ľabostajnosť bola by Hanka ešte len sniesla, už ako-tak, ale keď videla, že Zuza vyšla za Ondrejom na dvor a tam držiac si ruky shovárajú a usmievajú sa, to už nemohla sniešť, to bolo pre ňu veľké zahanbenie. Nie, na to sa ona ďalej dívať nebude.

Schytila svoju šatku s klina a jako strela vybehla von. Práve bol tanec. Nikto nespozoroval jej odchod. Ale sotva vyšla z krémy, vstúpil z dvora Ondrej a obliadol sa po tancujúcich. Hany nebolo nikde. Pocítil, že je vinným a hneď pustil sa za ňou. Skokom utekal tmavou ulicou a keď sa v tme rozľadel, videl jako Hanka spechá domov.

— Hanka! Počkajže! — zvolal.

Hanka nedajúc odpovede zrýchliła kroky.

— Hanka!

Žiadna odpoveď. Ondrej pomyslel, že ho snáď nepočula, zrýchlil krok a zvolal ešte raz:

— Hanáá!

Žiadna odpoveď.

— Hnevá sa, veľmi sa musí hnevať — pomyslel Ondrej — keď ešte ani teraz nedala odpovede.

Dobehol ku nej a objal ju okolo krku:

— Hanka, čože si sa tak nahnevala? — hovoril prosebným hlasom.

Hanka odvrhnúc rameno Ondrejovo so svojej šije nedala mu odpovede a ešte rýchlejšie kráčala domov.

— Hanka! Čo že ti je?— riekol a chcel ju chytiť za ruku.

Hanka si vytrhla ruku a ani nepozrúc na Ondreja i zlostou i bôľom prekypujúcim chlapcom zvolala:

— Však ty vieš čo mi je!

Ondrej sa potešil, že aspoň slova počul.

— Hanka, ale veď som ja nie tomu na príčine. Ona behala všade za mnou! — začal sa Ondrej vyhovárať a chcel Hanku objasť okolo pásu.

Hanka sršiacima očima pohliadla na neho a vymknúť sa mu z objatia vybuchla:

— Choď si objímať Zuzu, ktorú si tam na dvore stískal!

— Ale ja, ja že som ju stískal, ja? — bránil sa Ondrej.

Hanka sa jazyk rozviazal:

— Veru ty, ty! Tam ste stáli ruka v ruke, videla som vás! — zúrila Hanka zlostným hlasom. — Od „raštundy“ si na mňa ani nepozrel, ani raz si ma na tanec nepojal, vždy si len za Zuzou sledil. Či sa to svedčí od teba? Takto si ma pred všetkými zahanbil! A to za moje dobrô! To je za to, že som ťa oprala, že som ťa obšila! — a pri týchto slovách v jej hlase bolo počuť tichý plač. — To je za to, že som ti bola vernou, že som nikdy ani na jedného z mládenčov nepozrela. To je za to . . .

— Ale Hanka moja — vskočil jej do reči Ondrej — veď, veď keď — ona všade za mnou behala.

— Nuž či mňa tam nebolo? Či si, keby si bol chcel, nevedel ju odpúdiť. Ale dobre, teraz už viem aspoň kto si. Len si choď za ňou! Na mňa viac ani nepozri! Choď, choď odo mňa!

Ondrej videl, že je Hanka veru nazloštená a preto sa viac už nevyhovárať. Obrátil na úprimnosť.

— Veď hej, Hanka moja . . .

— Nie som tvoja! — vykrikla Hanka.

— Ale veďže sa tak nezlob, Anička. Veď uznávam, že som sa trochu pozabudol. Nebol som takým naproti tebe, jako by bol mal byť. Ale odpusť mi, veď sa to viac nestane.

Hanka obmäkla trochu, ale jej zahanbenie na muzike opäť vzbúrilo sa v jej srdci. Nedala odpovede Ondrejovi, ktorý očakával teraz už smierlivé slovo.

Nemo vstúpili do dvora. Starý Dunčo zavrčal, ale poznajúc domácieh, pokojne utiahol sa do svojej búdky pod kôľňou. Hanka ticho a pomaly otvárala pitvorné dvere jako by bola čakala, že Ondrej ešte raz ju poprosí za odpustenie. Ale v Ondrejovi vzbudila sa mužskosť. Prosil ju už raz! Postál za Hankou pri dverách a keď bez slova vstúpila dnu a opäť spúšťala závoru, Ondrej poškrabal sa za uchom a zahundral, že to aj Hanka počula čosi takéto: Neprosil sa čert babe . . . A soberúc sa odišiel do maštale na svoje lúžko.

Zuzka počúvala jeho kroky. Zmocnil sa jej náhle strach, že Ondrej trať sa zvrtnúť, a pôjde zase na mu-

ziku, no a potom ho tá Zuza už iste chytiť. Rozčulená ľahla si na lúžko, ale usnúť nemohla, na každý šum zdvihla hlavu a naslúchala, či sú to nie kroky Ondreja. Jej mysľou lietaly trudné myšlienky. Keď jej prišlo na um, jako ju prosil Ondrej, v duchu odpúšťala mu, ale keď sa jej predstavila Zuza ako škodoradostne na ňu hľadela keď s Ondrejom tancovala, juj, vtedy by ho bola vyšticovala i s tou cundrou . . . Rano vstala nevyspatá, a ani za svet by nebola pohliadla na neho a Ondrej, ktorý tiež miesto spánku premýšľal o tom, že je jeho Hanka len hodnejšia než tá pochabá Zuza, predsa umienil si, že sa veru nepoddá. — To by sa, keď budeme svoji — riekol si Ondrej — na mne vozila a to už nie . . .

— Ale čo sa len mohlo stať medzi Ondrejom a Hankou — hovorila gazdiná Zvarovi, keď si po obede pripaľoval na fajku.

— Hm, tam ich parom vie — riekol Zvara odhodiac sirku a vypustiac kotúč dymu. — Možno že večera na muzike alebo Ondrej pozeral za inou alebo Hana za iným. Ostatne, takéto „fuky“ nebudem trpeť, kto by sa s nimi zlostil a hneď sa postarám aby sa nejako pomerili.

A Zvara hneď aj vyšiel do kuchyne.

— Ondrej, — riekol paholkovi, ktorý v pitvore čosi hľadal — teraz popoludní narežeš sečky a Hana ti pomôže koleso krútiť.

To bol rozkaz, ktorý musel byť splnený. Ondrej pripravil sečkovicu, sniesol dva snopy a sám začal rezať sečku. Onedlho prišla i Hana chrptom vstúpiac do humna. Ani nepohliadnuc na Ondreja stala si ku väčšiemu kolesu a z celej sily začala točiť kolesom, tak že Ondrej sotva stačil slamu naprávať pod nože. Sečka sa sypala ako z vreca. Hana obrátená tvárou k vrátom točila kolesom či bolo slamy v truhlici alebo nie. Ondrej pravou rukou točiac malé koliesko pritláčal usilovne slamu, potískal, aby šlo čím tvrdsie. Slamy ubudlo, vzal zo snopy znova niekoľko priehráť a tísnuť slamu pod valec zrazu počul bôľ v ľavej ruke. Vtiahlo mu prsty pod valec.

— Stoj! — zkríkol obľadnutý na smrť.

Hana prefaknutá vzpružila sa, koleso sa ešte dvakrát otočilo. Keď pozrela na Ondreja vedela všetko.

— Zpät! — volal Ondrej omdlievajúc boľastou.

Hana zpiatočne zakrútila a na vytisnutej slame v truhlici objavila sa zkrvavená ruka Ondrejova. Tri prsty mu pomliaždilo. Hana jedným skokom bola pri Ondrejovi. Doniesla putnu vody, handrou močila mu rany a a so slzami na očiach pozerajúc na Ondreja hovorila:

— Ondrej, môj Ondrej, vidíš ako nás Pán Boh potrestal pre naše hnevy.

Zvara poslal hneď pre lekára, ktorý Ondrejovi polámané palce urovnal a do dlapcov posväzoval. Potešil Ondreja, že sa mu prsty srastú, bude môcť nimi hýbať, ale prstenákom nebude môcť ohýbať.

A lekár mal pravdu.

Ale tomuto rovnému prstenáku Ondrej a Hana majú čo ďakovať nielen svoje smierenie, lež i svoj po-

kojný manželský život, lebo neraz, keď sa nad nimi začala vznášať búrka hnevu, jedon pohľad na neohybný prstenák napomenul ich, že hnev je zárodok mnohého nešťastia.

Pápež Lev XIII.

— K jeho 90ročným narodeninám. —

Dňa 2. marca t. r. minulo tomu práve deväťdesiat rokov, čo sa v malom talianskom mestečku Carpineto grófskej rodine Pecci (ítaaj: Peči) narodil synček, ktorý pri svätom krste obdržal meno Joachim. Malý Joachim v dome svojich nábožných rodičov bol veľmi starostlivo vychovávaný. Jeho otec bol vtedy plukovníkom v pápežskom vojsku a mladý gróf cítil veľkú vôľu ku kňazskému stavu. Jako mladý kňaz vo Vatikáne vynikal svojimi schopnosťami a vysokou učenosťou. Napísal viac kníh a jeho mienka brala sa pri riešení vážnych otázok vždy do ohľadu. Vynikajúc umom nad svojimi vrstovníkmi, v kňazských hodnosťach rýchle postupoval obdržiac vysokú hodnosť kardinála. Bol miláčikom predošlého pápeža Piusa IX., ač ohľadom politiky Vatikánu naproti svetským mocnostam neboli vždy jedného náhľadu.

Keď pápež Pius IX. pochorieval, kardinál gróf Pecci bol vradený medzi tých, ktorí sú jedine schopní ku zaplneniu stolice sv. Petra. A keď po smrti pápeža Piusa IX. zasadlo konklave, za jeho nástupcu zvolený bol kardinál gr. Pecci. Korunácia nového pápeža tiarou sv. Petra previedla sa slávnostným spôsobom dňa 3. marca roku 1878, kedy 69ročný sv. otec prijal meno pápež Lev XIII.

S jeho nastúpením na trón pápežský začal vanúť v katolíckej cirkvi čerstvý vetrik. Katolícka cirkev bola v tých časoch veľmi prenasledovaná, najviac ale v samom Taliansku. Dobytie Rímu vojmami Garibaldiho, sjednotenie Talianska zadalo veľkú ranu moci pápežskej vo veciach svetských. Cirkev katolícka trpela následkom tohto ujmu i v štátoch čisto katolíckych a tým viac v štátoch nestojacich v náboženskom spojení s Vatikánom. Mnohé štáty pretrhly všetko spojenie s Rímom, čím utratil pápež vplyv na katolíckych veriacich tých krajín. Bolo teda treba takého námestníka sv. Petra, ktorý by svojim múdрым pokračovaním vydobyl opäť svoje práva ku svojim veriacim.

A pápežovi Levovi XIII. sa to aj vo všetkých katolíckych krajinách úplne, a v miešaných v prevažnej väčšine aj podarilo. Katolícka cirkev pod jeho panovaním opäť prišla do rozkvetu, zástupcovia Vatikánu prijali sú na všetkých väčších panovníckych dvoroch krem Ruska a pápež Lev XIII. teší sa úplnej vážnosti a úcte a jeho slovo v riešení veľkých otázok nabýva rozhodujúceho vplyvu. Cirkevná moc pápeža opäť vzrástla, trenice ustúpily a i nepriateľské pomery medzi Vatikánom a talianskym kráľovským dvorom keď sa i nevyhladily, ale na každý pád mnoho utratily na svojej ostroti.

Celý svet uznáva veľké zásluby Leva XIII. o pozdvihnutie katolíckej cirkve a katolícki veriaci celého

sveta plesajú radosťou a vzdávajú vďaky Bohu, že následníkovi sv. Petra doprial dozriť ovocie jeho ťažkej, nennavnej práce. Terajšie milostivé leto je opravdovým slávnostným svätým rokom katolíckeho obyvateľstva celého sveta, ktoré v húfoch spechá do svätého mesta Rímu utvrdiť sa vo viere, vzdať povinnú úctu sv. otcovi a osláviť zároveň jeho 90. narodeniny a 22ročné kráľovanie nad cirkvou katolíckou. Nepočtené zástupy putujúcich veriacich žive svedčia, že katolíctvo šťastne prestalo trpkú dobu ťažkého utiskania, že opäť v pápežovi vidí svojho laskavého otca, jehož šľachetné srdce nie brozbu, nie pomstou, nie nútením, lež úprimnou láskou hlášanou Spasiteľom privíňuje k sebe každého veriaceho. Jeho ťažkú prácu, jeho šľachetné snahy požehnáva Všemohúci a z úst národov vinú sa vrúčne modlitby ku milostivému Bohu, aby ešte dlhé roky živil pápeža Leva XIII. v dobrom zdraví a čerstvej sile ku blahu cirkve katolíckej.

Príď jaro, príď! . . .

Príď jaro! Už ťa tak čakám,
Skvelá cesta slnečného lúča!
Stúp dolu na zmeravenú zem,
Premeň zármutok na radosť srdca.

Príď jaro, príď! Nech na listnatú
Vetvu sadne znova malý vtáčik;
Rozhoď pestré kvety po lúke,
Rosu zošli na trávnatý listik.

Príď jaro, príď! Bociaň, lastovka
Nech dôjde s tebou. Hniezdo hotové.
Zažeň zimu s drzým jej mrazom,
Nech sa objaví radosť poznove!

A. R.

HOSPODÁRSTVO.

Dočovávanie husí.

Dočovávanie husí je po celej zemi rozšírené, ba vo viac krajinách od pravekov vo veľkej miere sa prevádzalo, pretože poskytovalo dobrý dôchodkový prameň. Málokteré plemä hydu zachovalo svoj pôvodný ráz tak, ako práve hus; veľmi malý rozdiel najdeme medzi druhami husí, vyjmúc jak len tam nie, kde sa dochovávanie dialo dľa určitých zásad; len tam sa vyvinuly značnejšie rozdielne druhy. Najznamenitejšie druhy medzi týmito sú: toulonské, emdenské a pomeranské husy, ktoré sa môžu právom obrovskými husami menovať.

Medzi všetkýma prvé miesto zaujíma toulonské plemä. Územčisté veľké telo spočíva na nízkych nohách, ovislé brucho skoro po zemi sa vlečie. Hlava strednej veľkosti, zobák telovej barvy, nohy pomarančovej a vrchné perie tmavo-popolavej barvy; krídla, prsia a brucho svetlo-popolavé, ku chvostu do biela prechodiace,

kridla pokrývajúce peria sú svetlejšou farbou obrúbené. Výstup jej ten dojem čini, že sa ľahko vykŕmi, čo je v skutku aj tak. Pri obyčajnom kŕmení dosiahne takáto hus váhu 10 kg., keď si ale dáme záležať — zvlášte dva-triročná hus — dosiahne váhu 15—18 kg. Čo významná vlastnosť pri týchto husiach je tá, že už v ôsmom mesiaci majú úplne vyvinuté brucho, ktoré ich aj v chodení hatí. Dochovávanie týchto husí aj v našej vlasti počalo veľmi prekvitať; od pár rokov ale pre sňahobiele perie viacej dochovávajú emdenské husy; no čo do vyvinovania a chytřejšieho kŕmenia, i čo do váhy, prednosť zaslúhuje plemä toulonské.

Emdenské husy sú sňahobiele; trať sa, že mladé niekedy sa vyliahnú popolavé, pri druhom vyfchnutí ale dostanú čisto biele perie. Zobák majú tmavo-červený, nízke nohy farvy pomarančovej so svetlo-belasou dúhovou blanou. Výstup husí je rovný, skoro kolmý; telo obrubné a územčisté. I tieto sa dajú vykŕmiť do váhy asi 10—12 kg.; triročný, riadne kŕmený gunár dosiahne váhu 14—15 kg.

Plemä emdenských husí je tiež dobré, a ku križovaniu sa veľmi hodí; zvlášte s toulonskými husami sa dobre pári. Jako toulonské, tak i emdenské husy sa veľmi daria, keď ich s obyčajnými husami párieme.

Pomeranské husy sú na vysokých nobách, tela podlhovateho a celkom biele; tu i tu sú aj tarkavé, ba niekedy celkom hnedé, jako domáše husy. I tieto sa dobre kŕmia a dosiahnu váhu 10—12 kg., možno ale, že len preto, lebo tieto sa nepodškľbajú. Šklbanie i tak škodlive účinkuje; podškľbané husy za dlhý čas nemôžu k sebe prísť a pri najlepšom chovaní dlho zostanú chudé.

Sú ešte takzvané talianske husy, celkom emdenským podobné, ale značne menšie. U nás je jeden druh, takzvaná: „Tisová hus“; táto má perie kučeravé, ale je nie žiadne vznešené plemä; je to hus celkom domáša, lebo aj medzi najobyčajnejšími husami sa zavše najdu kučeravé.

Rod pri husach sotva sa líši. Gunár má dlhší krk, silnejší a ostrejší hlas a je v tele silnejší. Jedon rozdielny znak, — zvlášte pri starších husach — je takzvaný vatečník, totiž ovisnutý ľalok na bruchu, ktorý, keď sa blíži čas donášania vajec, veľmi ovisne. V čas párenia gunári trpké boje prevádzajú medzi sebou. Ku plemeniu potrebujeme veľkých, silných a srdnatých gunárov, a dobre chované — ale nie kŕmené — husy. Keď nedochovávame husy pre peria, vtedy dajme páriť bieleho gunára s tarkavými (barvistými) husami. K dosiahnutiu ťažkých husí, párieme toulonských gunárov s emdenskými húskami, lebo takéto križiaky už v 6—7 mesiaci dosiahnu váhu 12—13 kg.

(Dokončenie nasleduje.)

CHYRNÍK.

Arciknieža Jozef tieto dni odcestoval do Rímu, aby bol prítomný pri jubilárnych slávnostiach pápeža Leva XIII. Arciknieža Jozef cestuje ako súkromný človek.

Deputácia z Varína v ministerstve výučby. Predstavenstvo trenčianskej obce Varína bolo tieto dni v deputácii u štátneho sekretára Michala Zsilinszského, a síce v záležitosti postaviť sa majúcej štátnej školy. Členovia deputácie boli: pravotár dr Franc Straňovský, notár Jozef Pfliegel, kupec Simon Engel a výborník Adolf Klein, ku ktorým tu v Budapešti pripojili sa i kraj-vyslanci Peter Ráth a Valér Smialovszky. Rečníkom deputácie bol dr Straňovský, ktorý v peknej reči prosil štátneho sekretára, aby štát čím skôr poskytnul potrebné prostriedky ku založeniu štátnej školy vo Varíne. Štátny sekretár veľmi laskave prijal deputáciu a s najväčšou ochotou prisľúbil, že vyhovie žiadosti obce, čo tým ľahšie pôjde, lebo sama obec už priniesla týmto cieľom potrebnú hmotnú obeť.

Čestný mešťan Košíc. Mesto Košice na svojom shromádení jedhlasne zvolilo grófa Dionýsa Andrásyho za svojho čestného mešťana. Gróf Dionýs Andrásy patrí medzi najštedrejších uhorských veľmožov, ktorý už nejednej obci pomohol ku stavbe chrámu a školy a nejednomu dobročinnému ústavu dal značné fundácie.

Evanj. biskupi na poklone. Evanj. a. v. biskupi Sárkány, Baltik, Zelenka a Gyurátz tieto dni boli na poklone u ministerského predsedu. Evanj. biskupi len až teraz mohli učiniť svoju poklonu ministerskému predsedovi, ktorý veľmi srdečne prijal biskupov.

Na odpočinok odoberajúci sa hlavný slúžny. Hugo Kubinyi, hlavný slúžny v Ružomberku vzhľadom na svoje porúchané zdravie prosí o svoje pensionovanie. Kubinyi, ktorý 14 rokov zastával svoj úrad, už od dlhšieho času len s veľkou námahou mohol plniť svoje povinnosti, lebo ramenom nevie hýbať. K zotaveniu potrebuje dlhé mesiace a táto okolnosť ho pohla k tomu, aby zadal prosbu o pensionovanie.

Závet kráľovnej Natálie. Bývalá srbská kráľovná Natália musí sa veľmi hnevať na svojho syna, ktorý radšej má otca než ju. Urobila totiž testament, v ktorom celý svoj majetok poručila na dobročinné ciele v Srbsku a Francúzsku, tak že jej syn, srbský kráľ Alexander nedostane nič. V Belehrade myslia, že podarí sa Natáliu nahovoriť, aby poručila niečo i svojmu synovi.

Spojené obce. Ministerský predseda Széll ako minister vnútra dovolil, aby sa obce Draškovce a Dolina v Turci spojily v jednu obec asíce pod úradne ustanoveným menom Draskócz-Dolina. — Podobným spôsobom spojily sa v Nitrianskej obce Pečeňany a Petőfalu. Takto utvorená nová obec dostala meno Petőfalu.

Do pozornosti učiteľov. Minister orby Ignác Darányi dal napísať takú knihu pod názvom „Magyar gazda“, v ktorej sú zahrnuté výtečné rady a návody ku prevádzaniu jednotlivých odvetví poľného hospodárstva, ako i zákony týkajúce sa poľného hospodárstva. Ponevác minister považuje za cieľprímerané, aby sa v knihe obsažené rady a návody šírili nielen čítaním, lež i živým slovom, uzavrel, že túto knihu pošle zdarma všetkým tým učiteľom ako povolaným vychovávateľom ľudu, ktorí o knihu požiadajú. O knižku prosiť možno i na jednoduchej korešpondenčnej karte, ktorú treba adresovať: Földmívelési miniszterium gazdasági szakosztályának Budapest, Nádor utca.

Socha pápeža Sylvestra II. Z príležitosti 900-ročnej jubilárnej slávnosti uhorskej katolíckej cirkve knieža-primas a biskupi povedú do Rímu veľký prôvod uhorských pútnikov a pri tej príležitosti odhalia tam mramorovú pamätnú tabulu na hrobe pápeža Sylvestra II., ktorý pred 900 rokami poslal korunu prvému uhorskému kráľovi svätému Štefanovi. Krem toho postavia pápežovi Sylvestrovi sochu v Budapešti. Trovy jej zaokryje kat. biskupský sbor a prispievajú k ním aj kapitule. Ešte neni riešeno, že kam sa má postaviť socha, či na nejakom námestí alebo v niektorom chráme. Túto otázku až vtedy rozhodnú, keď biskupi na čele s knieža-primasom v porozumení s vládou zostavia program o zasvätení 900-ročnej pamiatky založenia cirkve katolíckej v Uhorsku. Veľký pút do Rímu bude pravdepodobne pod jaseň.

Kúpa majetku. Gróf Ľudvik Károlyi odkúpil veľko-šuranský (nitrianska stol.) majetok markgrófa Alfonsa Pallaviciniba za 590 000 zlatých.

Nešťastia. Andrej Blahušiak, obyvateľ z Priekopy a robotník v parnej píle na Vrútkach chcel pripevniť remeň na veľké koleso pily, pričom ho však koleso tak udrelo po hlave, že nešťastný človek s rozbitou lebkou mŕtvý klesnul na zem. — Juraj Balšanjok hospodár v Štiavničke, viezol drevo z hory, padnul však s voza, ktorý ho prešiel a Balšanjok utrpel také ťažké úrazy, že o krátky čas zomrel. — V Neepaloch vdova po Matejovi Frlovi rod. Katarína Matušovská v opilom stave padla do nepálskeho potoka, a tam sa utopila. — 24-ročný Matej Ruppert zamestnaný pri spájaní železničných vozňov na železničnej stanici v Iglave tak nešťastne padol pod kolesá vozňa, že mu jednu nohu celkom odrezali, druhá je tiež ťažko ranená. Žiadnej nádeje nielo k jeho životu.

Slnko jako podpaľáč. Zriedkavý prípad udal sa v Christianii. Jedna norvégska rodina práve pri obede sedela, keď ktosi zbadal, že v bočnej chyži vznáša sa ľahký oblak dymu. Keď pátrali po príčine s prevrpením videli, že jedon vodou naplnený sklený krčah osústrednil papršky slnka, ktoré potom vypálily veľkú dieru na jednom papierovom tanieri, ktorý pri krčahu ležal. Nech zavčas nezbadajú oheň, nuž mohlo sa stať nešťastie, tým viac, lebo na pokrytom stole pri papierovom tanieri ležal balík zápaliok.

Vyzdvihnutý podžupan. Ministerský predseda ako minister vnútra vyzdvihol z úradu podžupana liptovskej stolice Júliusa *Palugyayho*. Hovorí sa, že vyzdvihnutie *Palugyayho* súvisí s tým vyšetrovaním, ktoré vedie v Liptove ministeriálny radca Ladislav Kaffka, ktorý tieto dni prišiel na jedon deň referovať ministerskému predsedovi o dosavadných výsledkoch svojho vyšetrovania o správe stolice.

Pre česť. V Rymavskej Sobote zastrelil sa mestský úradník Koloman Győry. Zanechal list, v ktorom píše že preto umiera, lebo to bol podľný svojej česti.

Nová zima. Falbom za kritický deň prvého rangu vyhlásený 1. marec stal sa skutočne kritickým skoro pre celú strednú Europu. Po príjemnom skoro jarnom počasi od 1. marca panuje takrečeno druhá zima. Ovzdušie sa všade schladilo a skoro po celom Uhorsku padá sňah. Viac sňahu padlo v Sedmohradsku, Horvatsku, menej ale stále sňazilo za Dunajom, no najviac sňahu napadlo na Dolnej zemi. Z Horniakov tiež píšu o novej zime. Na mnohých miestach spadol sňah a počasie sa natoľko schladilo, že mrzne ako o Novom roku.

Kaprál vrahom. Jozef Bartha honvédsky kaprál v Pančove zväbil financa Bélu Göröncséra, ktorý niesol z daňového úradu plat pre financov, do jednej odľahlej miestnosti honvédskej kasárne a tu zastrelil ho revolverom. Náhodou šiel okolo Bartov kapitán a počujúc výstrel, vnišiel do miestnosti, kde práve Barta prekutával vačky nešťastného financa. Vrah sedí už vo vojenskom väzení.

Europejské veľké mestá jeden starý spisovateľ nasledovne charakterisuje: Achen konšpiruje, Amsterdam sa jedná, Viedeň troví, Berlín rozmýšľa, Brüssel sa dohovára, Draždany sa čudujú, Dublin žobre, Edinburg sníva, Frankfurt počtuje, Genua sa smeje, Hamburg pije, Hannover spí, Kassel chrápe, Carihrad sa kúpa, Koppenhága sa barví, Lipsko noviny číta, Lissabon sa jeduje, Londýn zíva, Lyon pracuje, Madrid fajčí, Nauchester podpaľuje, Mnichov pivo pije, Neapol sa potí, Palermo sa ovieva, Paríž dvorí, Budapešť beseduje, Petrohrad čuší, Rím sa modlí, Štokholm sa zabáva, Benátky sa smejú, Varšava vzdychá.

Pochop o kráse v rozličných zemiach. Nábfady o kráse ľudského tela sú, jako je známo, v rozličných krajoch rozličné. Čiňanky, aby byly krásnejšie, znetvorujú si nohy; omaguanskí obyvatelia v Brasílii a v Peru stlačujú dieťaťu hlavu, aby bola plaskatá. V strednej Asii a v Zanzibare vypalujú si obyvatelia znak na rty. V Gronsku si zas zarezávajú uši. V Amerike, Asii a Oceanii vynášli si divosi rozličné niekedy až neveriteľné ozdoby nosa. Tetovanie jako okrasný prostriedok je dost známe. V Japonsku n. Malabari a v Santa Cruz rozštepujú si uši a robia do nich rozličné zárezy. U Karaibov si dávajú hlavne na tom záležať, aby byly vyvinuté a vycvičené nohy. V Aname a na Ceylone barvia si zuby a v Turecku sú konečne najkrásnejšie tie ženy, ktoré vážia niekoľko centov.

Defraudácia v Jágri. V Jágri zastrelil sa tieto dni Franc Éliássy, knihvedúci tamojšej kupeckej banky. Len po jeho smrti vysvitlo, že v banke defraudoval. V Jágri hovorí sa, že v banke chýba okolo 200.000 korún. Vyšetovanie objaví, koľko Éliássy ukradol.

Požiar. V trenčianskej obci Kvašove dňa 27. februára vypukol oheň, ktorému padlo za obeť 6 domov s hospodárskymi staviskami. Škoda obnáša 6000 korún. Z pohorelcov ani jeden nemal svoj dom poistený.

Uhorské kone v anglickej armáde. Boli sme sdelili, že anglickí oficieri zakúpili asi 3000 uhorských koní a z Fiume poslali do Južnej Afriky. Toto však nebolo ešte dosť, anglickí oficieri kupujú ešte vždy kone na Dolnej zemi, lebo chcú úhrnným počtom 6000 uhorských koní zakúpiť pre anglickú armádu. Tieto dni len na samej B. Čabe 150 koní kúpili anglickí dôstojníci. Všetky trovy spojené s kúpou, krmou a dovozom týchto 6000 koní do Južnej Afriky stojí anglickú vojenskú vládu vyše deväť millionov korún.

Nová poštová tarifa. Ponevác následkom zavedenia novej poštovej tarify ešte vždy sa stáva, že patriční nesprávne frankujú listy, z čoho potom patričný adressát má zbytočné výdavky, preto ešte raz v krátkosti podávame novú poštovú tarifu. Do *cudzozemska* (vyjmúc Nemecka, Srbska, Čiernej Hory, Bosny a Hercegoviny a Austrie) znejúce *obyčajné* listy do 15 grammov frankovať sa majú nie ako posiaľ 10 krajeiarovou poštovou známku, lež 25 halierovou markou. Poplatok za obyčajné listy do Nemecka, Srbska, Čiernej Hory, Bosny a Hercegoviny, jako i do Austrie obnáša jako i doteraz 10 halierov. Otvorené dopisnice, jak sú adressované do vyššpomenutých krajín stoja nie (ako doteraz) 2 kr. 4 haliery, lež 5 halierov. Do ostatných zahraničných krajín adressované otvorené dopisnice (korešpondenkarty) majú sa frankovať 10 halierovou poštovou známku. Poplatok za *rekomandovanie* listov — výjmúc miestné (*loco*) listy — obnáša teraz nie ako posiaľ 10 krov, lež 25 hlov.

Ztraty vo vojne anglicko-búrskiej. Vo vojne v Južnej Afrike, ktorú — jako známo — vedú Angličania proti Búrom, do 24. februára dľa úradných zpráv utratili Angličania všetkého spolu v mrtvých, ranených a zajatých 15.731 bojovníkov, medzi ktorými je asi 850 dôstojníkov a štyria generáli. O ztratách Búrov úradných výkazov niet, ale ráta sa, že Búri utratili asi 6—7 tisíc bojovníkov, v čo je už zarátané i tých štyri tisíc Búrov, ktorí padli do zajatia so svojim generálom Kronjem.

KU OBRÁZKU.

Chovanie vtáčkov v zime.

V dobe zimnej, keď celá príroda zabali sa do bieleho rúcha, umlknú i spevavé vtáctvo, lebo nastaly preň ťažké časy. Niet na poli rozsievateľov, ktorých by za zrnká pokrmu svojim spevom obveseľovali v práci, niet kvetu, niet zeleného listu, všetko odpočíva. Na vidieku, v gazdovských dvoroch ešte len najde potravu naše zimné

vtáctvo, ale vo väčších mestách odkázané je viac na milosrdenstvo ľudí. Tu na rozličných miestach na daštičkách pokrytých s vrchu aby sňah na ne nenapadol, nasympajú dobrí ľudia semeno pre hladujúce zimné vtáctvo. A spevavé tvory, obzvlášť ale vrabci, ktorí nás neopúšťajú ani v zime, vyhľadávajú v krdloch takéto miestočka svojej potravy a hostia sa zo štedrosti starostlivých ľudí. I náš obrázok predstavuje, jako dve malé dievčatká prinesú semena chystajú na dasku hostinu hladujúcim operencom.

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu dopisovateľovi v *Hjadli*. Čo hovoríte o diviakoch, to nemôže tak byť. Diviaky a vôbec škodlivé divé zvery neni sú zákonom chránené, tak jako iná zver. Keď sa niekde diviaky alebo medvede rozmnožia, býva z úradu nariadený pohon na ne. Jestliže tedy vo vašom vidieku je vskutku tak veľké množstvo diviakov, obráťte sa na patričnú vrchnosť a honba bude nariadená. Zaslany dopis neuverejnime.

Pán A. B. Zo zaslaných článkov k uverejneniu hodí sa iba ten o železnici, ktorý bude najbližšie aj uverejnený. Za zásielku ďakujeme. — Dopis museli sme skrátiť, ten div, ktorý opisujete, nemožno pod žiadnou podmienkou uveriť, lebo je to jednoducho nemožnosť.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 8. marca.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 102, zadok 112, polievková 140, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 200, zadok 240 hlov — *Telacina*: 150, lopatka 160, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 112 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 110 hlov a husacia masť 220 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 130, sliepku 160, kohúta 250 hlov. Za jednu tučenú kačku 240, za tučenú hus 700 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 120, sliepka 160, kapúň 240 hlov, tohoročná hus 10 kor. (za jeden klgr. tučenej husi 130 hlov), morka za kilo 140 hlov, a kačka za kus 260 hlov.

Vajela: Ku vareniu väčšie 5 kusov za 40 hlov, menšie 41 kusov za 2 kor., ku čajnu 5 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 180, sumec 160, štika 110, zubáč 240, jesater —, okúň — hlov. Raky: kus za — hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 200, ku čajnu 260 hlov za 1 klgr. Tvaroh 46 hlov za kilo. — Smotana 56 hlov za liter. — Pár holubov — hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klgr. divej svine 80 hlov, stehno srny — hl. — Zemiaky nové 32 hlov za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	26.00	24.80	23.60	22.20	21.40	20.40
číslo.	6	7	7½	8		
kor.	19.20	16.80	13.50	10.90		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9.00, hrubé po 8.90.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky kor. 3.00—4.00, žlté

kor. 4.22—4.40, rožky kor. 8.00—2.00, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent Kapusta (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — Cibula kor. 5.00—8.400 m. c. Zeler 100 kusov

Strova: Hrach nový 140 hal., čistený starý 20—30 kor. v za liter. Sošovica: domáca 16—24 za klgr. Riža 20 hlov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

»Sohr Sväto-Antonská« fabrika na strieborno-ocelové kosi, ktorej jediný a výhradný rozosielaťel a predavateľ je

Pán JOSEF SOHR

v meste Szill (Somogym.)

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený.

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať »Sohr Sväto-Antonskú« kosu z ktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto z medzi 100 »Sohr Sväto-Antonských« vie preukázať päť zlych kôs.

Ochranná známka

Kto úplne spoľahlivú, dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadaťel, ktorý ona hockomu na žiadost zdarma a vyplatene zašle.

➔ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ➔

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednávaťelov shromažďovaťel. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc poďakujúceich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka!

(15—5.)

Budapešťianska bursa s úradným znacem cien dňa 9. marca.

Obilje	Jakoť dla hekt	Za 5 kilogr		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	7.15	7.95	(Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5525	5575
pešťianska	75—81	7.15	8.00	Uhorská zistá renta 4%	98.50	99.00	Pešť. uh. kupec. b.	7.0	27.55
stoinotelebrádska	75—81	7.35	8.10	Uhorská korunová renta 4%	93.85	94.2	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	15940	6040
Raž (šito)	70—72	6.10	6.30	Uhorské regálové úpisťel 4½%	98.60	99.35	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	622.00	624.00
Jadmeň na krm	60—62	5.65	5.70	Uhorské premiové úpisťel	163.00	164.00	Záložné listy.		
na páľku	62—64	5.45	5.55	Uhorská úsko-segedínska poisťelka 4%	141.75	142.75	Uhorského posem. úverkového ústavu 4½%	98.30	94.00
na varku	64—66	—	—	Uhorská íel. poisťelka 4½% v zl.	100.75	101.75	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	99.00	100.00
Ovos	59—41	5.00	5.45	Spoločná poisťelka v beš. peniazoch 2½%	99.00	99.50	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	119.00	120.00
Kukurica	—	4.75	4.95	Žreby.			Peniaze.		
—	—	5.30	5.80	Spolku „Jó sziv“	6.25	6.75	Cisársky dukát	11.44	11.74
—	—	12.00	12.50	Uhorského „Červeného kriša“	19.00	20.00	Dvadsať-frankovník	1.28	1.32
Dateľinové semä, luc.	—	41	48.50	Rasuskeho	42.50	43.0	Nemecká ríšska mairka	118.35	118.5
— červené	—	58	64	—	12.25	13.25	Striebro	—	—
— žlté	—	51.50	52.10						

Tlačou cis. a kraľ. dvornej kníhtlačiarnie Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.